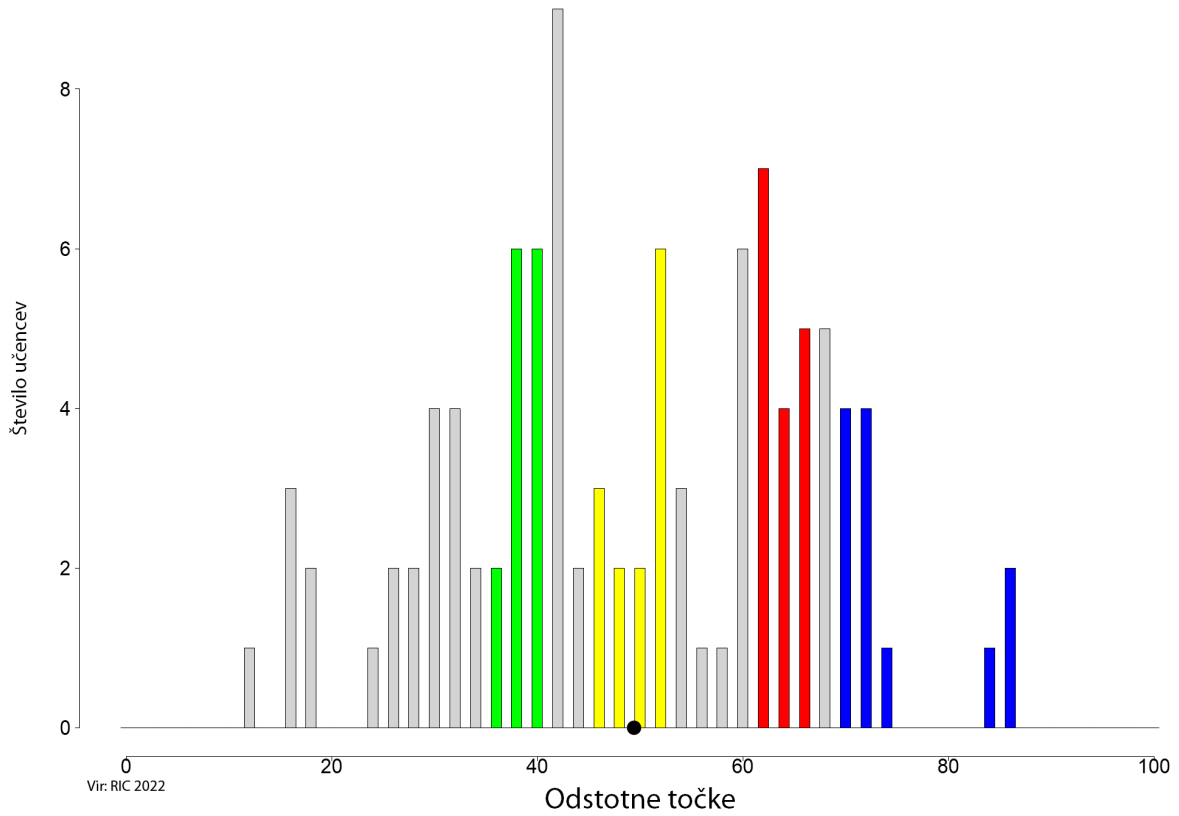

Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard – slovenščina
Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja

Porazdelitev točk pri predmetu SLOVENŠČINA (NIS) (NPZ, 9. razred, 2022, N = 103)

Slika: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 9. razred

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo zgornjo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Šest nalog v zelenem območju (2., 3., 4., 5., 6. in 8. – devet postavk) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje) in ena (14. – ena postavka) na III. (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V zelenem območju je največ nalog kratkih zaprtih odgovorov (šest postavk), alternativnega tipa (tri postavke) in naloga s kratkim polodprtim odgovorom (ena postavka).

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – najdejo razlago pojma (**naloga 1.02.1**), dopolnijo dano poved z ustreznimi besedami (**nalogi 1.04.1 in 1.04.2**), najdejo številčni podatek (**naloga 1.05.1**) in iskani pojem (**naloga 1.06.1**) ter izpišejo ustrezen primer (**naloga 1.08.1**);
- ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne – znajo poiskati nekaj bistvenih podatkov (**naloge 1.03.1, 1.03.3 in 1.03.4**);
- pišejo krajša besedila – napišejo lastno besedilo z uporabo polovice besed iz miselnega vzorca (**naloga 1.14.1**).

Učenci v zelenem območju znajo poiskati nekaj bistvenih podatkov v prebranem neumetnostnem besedilu. Samostojno zapišejo krajše besedilo, pri čemer uporabijo le del vnaprej danih besed.

Zgled: **naloga 1.06**

Umetnostno besedilo

V zeleno območje se ni uvrstila nobena naloga umetnostnega besedila.

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Tri naloge rumenega območja (1., 3. in 7. – tri postavke) preverjajo zanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje).

Tipi nalog: Naloge v rumenem območju so izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (ena postavka) in z več pravilnimi odgovori (ena postavka) ter alternativnega tipa (ena postavka).

Učenci:

- berejo krajša neumetnostna besedila – prepoznajo prebrano besedilo kot razlago (**naloga 1.01.1**);
- ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne – znajo poiskati vse bistvene podatke (**naloga 1.03.2**);
- iščejo zahtevani podatek – prepoznajo eno posledico pojava (**naloga 1.07.1**).

Učenci v rumenem območju znajo poiskati vse bistvene podatke v prebranem neumetnostnem besedilu.

Zgled: **naloga 1.01**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Tri naloge (1., 4. in 5. – pet postavk) preverjajo znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), dve (7. in 8. – tri postavke) pa na II. (razumevanje, uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumeno območje so se uvrstile naloge kratkega zaprtega odgovora (pet postavk), naloga alternativnega tipa (dve postavki) ter naloga povezovanja, urejanja in razvrščanja (ena postavka).

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo številčni podatek v viru (**naloga 2.01.2**) in nekaj bistvenih podatkov (**naloge 2.04.1, 2.05.1, 2.05.2 in 2.05.3**);
- poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe – prepoznavajo čustveni odziv junakov (**nalogi 2.07.1 in 2.07.2**);
- razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote – določijo začetek in konec zgodbe (**naloga 2.08.1**).

Učenci v rumenem območju znajo poiskati nekaj bistvenih podatkov v prebranem umetnostnem besedilu. Pri tem razumejo doživljanje junakov in znajo razčleniti besedilo na glavne dogajalne enote.

Zgled: **naloga 2.05**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo zgornjo mejo *tretje četrtine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga rdečega območja (2. – dve postavki) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje) in ena (10. – dve postavki) na II. (razumevanje, uporaba znanja).

Tipi nalog: V rdečem območju so naloge kratkega zaprtega odgovora.

Učenci:

- poiščejo zahtevani podatek iz besedila – poiščejo zahtevnejši podatek (**nalogi 1.02.2 in 1.02.3**);
- ob zgledih in pomoči učitelja prepoznava vzročno-posledično razmerje med dvema dejanjema ter izražajo po analogiji vzrok z veznikom *ker* in posledico z veznikom *zato* – iz povedi izpišejo del, ki izraža posledico (**naloga 1.10.1**), in del, ki izraža vzrok (**naloga 1.10.2**).

Učenci v rdečem območju znajo poiskati zahtevnejše podatke v prebranem neumetnostnem besedilu. Razumejo vzročno-posledično razmerje v povedih.

Zgled: **naloga 1.10**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Dve nalogi (2. in 3. – dve postavki) preverjata znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), dve nalogi (7. in 8. – tri postavke) na II. (razumevanje, uporaba znanja) in ena naloga (10. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge rdečega območja so alternativnega tipa (dve postavki), kratkega zaprtega odgovora (ena postavka), kratkega polodprtega odgovora (ena postavka), izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom (ena postavka) ter naloge povezovanja, razvrščanja in urejanja (ena postavka).

Učenci:

- ločijo glavne in stranske književne osebe – prepoznajo glavno književno osebo (**naloga 2.02.1**);
- poiščejo podatek iz besedila – iščejo zahtevnejše podatke (**naloga 2.03.1**);
- poskušajo razumeti psihološke, etične in socialne lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga, ravnanja književne osebe, njenega razmerja do drugih književnih oseb in na podlagi avtorjevih komentarjev – razumejo čustvene reakcije junakov ob pomoči slovarja (**naloga 2.07.3**) in zaključek zgodbe (**naloga 2.07.4**);
- razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote – določijo osrednja dogodka zgodbe (**naloga 2.08.2**);
- ustvarjajo svoje domišljajske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljajski spis) – napišejo vsebinsko smiseln konec zgodbe (**naloga 2.10.1**).

Učenci v rdečem območju znajo poiskati zahtevnejše podatke v prebranem umetnostnem besedilu. Razumejo prebrano besedilo in čustvene odzive junakov, pri čemer si pomagajo s slovarjem. Samostojno zapišejo vsebinsko ustrezno krajše besedilo.

Zgledi: **naloge 2.02**

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga (7. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), ena (12. – ena postavka) na II. (razumevanje, uporaba znanja) in ena (14. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge modrega območja so tipa kratkega polodprtega odgovora (ena postavka), dopolnjevanja brez nabora (ena postavka) ter izbirnega tipa z več pravnimi odgovori (ena postavka).

Učenci:

- iščejo zahtevani podatek – prepoznajo vse posledice pojava (**naloga 1.07.2**);
- v besedilu poiščejo osebne zaimke – samostalnik nadomestijo z ustreznim zaimkom (**naloga 1.12.1**);
- pišejo krajša besedila – napišejo lastno besedilo z uporabo vseh besed iz miselnega vzorca (**naloga 1.14.2**).

Učenci v modrem območju izkazujejo natančno branje z razumevanjem. Izkazujejo tudi nekaj več znanja jezika. Samostojno zapišejo krajše besedilo ob pomoči ključnih besed v miselnem vzorcu.

Zgled: **naloga 1.12** (V modro območje spada le prva postavka naloge, druga spada nad modro območje.)

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga (1. – ena postavka) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), ena naloga (10. – ena postavka) pa na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Ena naloga modrega območja je tipa kratkega zaprtega odgovora (ena postavka), druga pa kratkega polodprtega odgovora (ena postavka).

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo podatek v viru in ga pravilno zapišejo (**naloga 2.01.1**);
- ustvarjajo svoje domišljajske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljajski spis) – napišejo zaokroženo/povezano besedilo v danem obsegu (**naloga 2.10.2**).

V modrem območju učenci znajo poiskati vse zahtevane podatke, tudi v viru in samostojno zapisati krajše besedilo v danem obsegu.

Zgled: **naloga 2.01** (V modro območje spada prva postavka, druga spada v rumeno območje.)

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65-odstotno uspešnostjo.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Štiri naloge (9., 11., 12. in 13. – skupaj osem postavk) preverjajo znanje na II. taksonomski stopnji (razumevanje, uporaba znanja) in ena (14. – dve postavki) na III. (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju so naloge kratkega zaprtega odgovora (pet postavk), kratkega polodprtega odgovora (dve postavki) ter dopolnjevanje brez nabora (ena postavka) in z naborom (dve postavki).

Učenci so manj uspešni pri:

- iskanju veznikov v večstavčnih povedih (**naloga 1.09.1**);
- določanju spola in števila izpisanim samostalnikom – iz povedi ne izpišejo samostalnika srednjega spola (**naloga 1.09.2**);
- iskanju predlogov v besedilu (**naloga 1.09.3**);
- pretvarjanju premega govora v odvisni (**naloga 1.11.1**);
- usvajanju osnovnih pravil slovenskega pravopisa – poved v odvisnem govoru napišejo napačno (**naloga 1.11.2**);
- iskanju osebnih zaimkov v besedilu – samostalnikov ne nadomestijo z ustreznim zaimkom (**naloga 1.12.2**);
- pisanju nikalnic ob glagolih in drugih besedah – glagola ne postavijo v ustrezno nikalno obliko (**nalogi 1.13.1 in 1.13.2**);
- pisanju krajših besedil – ne napišejo zaokroženega besedila v danem obsegu (**naloga 1.14.3**) in ne pišejo jezikovno pravih povedi v daljšem samostojnem sestavku (**naloga 1.14.4**).

Tudi najuspešnejši učenci nimajo poglobljenega znanja s področja oblikoslovja. Ne napišejo povezanega neumetnostnega besedila v zahtevanem obsegu in slovnično pravilno.

Zgled: **naloga 1.09**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Ena naloga (6. – dve postavki) preverja znanje na I. taksonomski stopnji (znanje, prepoznavanje), ena (9. – ena postavka) na II. (razumevanje, uporaba znanja) in ena naloga (10. – ena postavka) na III. taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: V območju sta nalogi kratkega zaprtega odgovora (tri postavke) in naloga kratkega polodprtega odgovora (ena postavka).

Učenci so manj uspešni pri:

- iskanju podatka iz umetnostnega besedila – ne izpišejo ustrezne povedi z upoštevanjem vseh zahtev oziroma je v celoti ne zapišejo pravilno (**nalogi 2.06.1 in 2.06.2**);
- razumevanju psiholoških, etičnih in socialnih lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga, ravnanja književne osebe, njenega razmerja do drugih književnih oseb in na podlagi avtorjevih komentarjev – ne interpretirajo fraze (**naloga 2.09.1**);
- usvajanju pravil slovenskega pravopisa – pri zapisu besedila ne upoštevajo slovničnih in pravopisnih pravil. (**naloga 2.10.3**).

Tudi najuspešnejši učenci ne napišejo krajšega besedila slovnično pravilno. V prebranem besedilu ne razumejo pomena fraz.

Zgled: **naloga 2.06**

Preglednica: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 9. razred

Naloga	Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	
I. DEL (Neumetnostno besedilo: Jane Walker: Naravne nesreče. Potres. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1993 in Baloh, A. (et al.): Geografija 1. Učbenik za geografijo za 1. letnik gimnazije in srednjih strokovnih šol. Ljubljana: Mladinska knjiga 2016)							
1	01.1	1	Neumetnostno besedilo	berejo krajša neumetnostna besedila;	M	I	rumeno
2.a	02.1	1	Neumetnostno besedilo	poiščejo zahtevani podatek iz besedila;	M	I	zeleno
2.b	02.2	1	Neumetnostno besedilo	poiščejo zahtevani podatek iz besedila;	M	I	rdeče
2.c	02.3	1	Neumetnostno besedilo	poiščejo zahtevani podatek iz besedila;	M	I	rdeče
3	03.1	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	zeleno
	03.2	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	rumeno
	03.3	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	zeleno
	03.4	1	Neumetnostno besedilo	ugotavljajo, ali so podatki resnični ali ne;	M	I	zeleno
4	04.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno
	04.2	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno
5	05.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno
6	06.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno
7	07.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	rumeno
	07.2	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	modro
8	08.1	1	Neumetnostno besedilo	iščejo zahtevani podatek;	M	I	zeleno
9.a	09.1	1	Jezik	v večstavčnih povedih poiščejo veznike;	T	II	nad modrim
9.b	09.2	1	Jezik	izpisanim samostalnikom določijo spol in število;	T	II	nad modrim
9.c	09.3	1	Jezik	v besedilu poiščejo predloge;	T	II	nad modrim
10.a	10.1	1	Jezik	ob zgledih in pomoči učitelja prepoznajo vzročno-posledično razmerje med dvema dejanjema in izražajo po analogiji vzrok z veznikom ker posledico z veznikom zato;	T	II	rdeče
10.b	10.2	1	Jezik	ob zgledih in pomoči učitelja prepoznajo vzročno-posledično razmerje med dvema dejanjema in izražajo po analogiji vzrok z veznikom ker posledico z veznikom zato;	T	II	rdeče
11	11.1	1	Jezik	vadijo pretvarjanje premega govora v odvisni;	T	II	nad modrim
	11.2	1	Jezik	z vajami usvajajo osnovna pravila slovenskega pravopisa;	T	II	nad modrim
12.a	12.1	1	Jezik	v besedilu poiščejo osebne zaimke;	T	II	modro
12.b	12.2	1	Jezik	v besedilu poiščejo osebne zaimke;	T	II	nad modrim
13.a	13.1	1	Jezik	pišejo nikalnice ne ob glagolih in drugih besedah;	T	II	nad modrim
13.b	13.2	1	Jezik	pišejo nikalnice ne ob glagolih in drugih besedah.	T	II	nad modrim

Naloga	Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	
14.	14.1	1	Neumetnostno besedilo	pišejo krajša besedila;	T	III	zeleno
	14.2	1	Neumetnostno besedilo	pišejo krajša besedila;	T	III	modro
	14.3	1	Neumetnostno besedilo	pišejo krajša besedila;	T	III	nad modrim
	14.4	1	Jezik	z vajami osvajajo osnovna pravila slovenskega pravopisa.	T	III	nad modrim

Naloga	Točke	Vsebina	Cilj – učenci:	Standard znanja	Taksonomska stopnja	Območje	
II. DEL (Umetnostno besedilo: France Bevk: Moja prva knjiga. Drevo iz zemlje raste. Berilo za 4. razred osnovne šole. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1997.)							
1.a	01.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	modro
1.b	01.2	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno
2	02.1	1	Umetnostno besedilo	ločijo glavne in stranske književne osebe;	M	I	rdeče
3	03.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rdeče
4	04.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno
5	05.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno
	05.2	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno
	05.3	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	rumeno
6.a	06.1	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	nad modrim
6.b	06.2	1	Umetnostno besedilo	poiščejo podatek iz besedila;	M	I	nad modrim
7	07.1	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	II	rumeno
	07.2	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	II	rumeno
	07.3	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	II	rdeče
	07.4	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga in ravnanja književne osebe;	T	I	rdeče
8	08.1	1	Umetnostno besedilo	razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote;	T	II	rumeno
	08.2	1	Umetnostno besedilo	razčlenjujejo dogajanje na dogajalne enote;	T	II	rdeče
9	09.1	1	Umetnostno besedilo	poskušajo razumeti psihološke, etične in socialne lastnosti književne osebe, in sicer na podlagi dogajanja, dialoga, ravnanja književne osebe, njenega razmerja do drugih književnih oseb in na podlagi avtorjevih komentarjev;	T	II	nad modrim
10	10.1	1	Umetnostno besedilo	ustvarjajo svoje domišljjske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljjski spis);	T	III	rdeče
	10.2	1	Umetnostno besedilo	ustvarjajo svoje domišljjske svetove, ki se dogajajo v preteklosti, prihodnosti ali sedanjosti (domišljjski spis);	T	III	modro
	10.3	1	Jezik	z vajami usvajajo osnovna pravila slovenskega pravopisa.	T	III	nad modrim

LEGENDA:

Naloga: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja, po *Navodilih za vrednotenje* in po programu za e-vrednotenje;

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge;

Vsebina: zapisana vrsta besedila, z uporabo katere rešujemo vprašanje/del naloge/nalogo: neumetnostno besedilo, umetnostno besedilo oziroma jezik, če z vprašanjem/delom naloge/nalogo preverjamo slovnična in pravopisna pravila;

Cilj – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po učnem načrtu;

Standard znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga: M – minimalni, T – temeljni; povzeto po učnem načrtu;

Taksonomska stopnja (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge: I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje;

Območje: zapisno območje, v katero se je uvrstilo/-a vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om*.

Besedilo 1**Potres**

Potres je nenadno in silovito tresenje dela Zemljinega površja. Tresljaji se v valovih širijo po Zemljini skorji.

Zemljina skorja je plast kamnin, ki prekriva Zemljo. Sestavljena je iz številnih tektonskih plošč, ki se med seboj dotikajo ali prekrivajo kot strešniki na strehi. Mesto, kjer se dve plošči dotikata ali prekrivata, imenujemo stičišče. Najmočnejše potrese povzroči premikanje tektonskih plošč.

Neprestani premiki ob stičišču plošč ustvarjajo močan pritisk pod površjem. Kadar dve plošči trčita, se kamnine premaknejo. Premaknejo se lahko v navpični ali vodoravni smeri ali pa se nagubajo. Ker so kamnine nekoliko raztegljive, lahko takšne pritiske prenašajo dolgo časa. Nekega dne pa vendarle popustijo pod veliko napetostjo in se na najšibkejši točki prelomijo ali počijo.

Mesto v notranjosti Zemljine skorje, od koder se širijo valovi, se imenuje žarišče potresa. Mesto na površju Zemlje, ki leži natančno nad žariščem, imenujemo epicenter.

Čim globlje je žarišče potresa, tem dlje lahko potujejo potresni valovi. Dolgo potujoči potresni valovi prizadenejo velika Zemljina območja. Najmočnejši sunek je čutiti v epicentru. Navadno traja le od 30 do 60 sekund. Sledijo pa mu naknadni, rečemo jim tudi popotresni sunki.

Moč in vpliv potresnih sunkov določamo z 12-stopenjsko Evropsko potresno lestvico.

Potresi lahko povzročajo veliko materialno škodo in številne človeške žrtve. Že v obdobju pred potresom se na zidovih stavb in pločnikih pokažejo razpoke. Tako po močnem potresu veliko ljudi ostane brez doma. Zaradi podrtih stavb nastopijo težave z oskrbo z vodo, hrano in drugimi nujno potrebnimi stvarmi. Širijo se nalezljive bolezni.

Potresov ne moremo preprečiti. Lahko le zmanjšamo njihove učinke, s tem da gradimo protipotresno varne hiše. Pripravljamo službe, ki pravočasno obveščajo ljudi o prihajajočem potresu. Usposabljammo ekipe za reševanje in oskrbo ljudi v primeru potresa.

1

SLOVAR:

tektonska plošča – del Zemljine skorje
stičišče – kraj, prostor, kjer se kaj stika

(Vir: prirejeno po: Jane Walker, Naravne nesreče. Potresi. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1993, Eneja Baloh, Martina Petek, Blaž Repe, Milivoje Stankovič, Geografija 1. Učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol. Ljubljana: Mladinska knjiga 2016.)

Besedilo 2

France Bevk

Moja prva knjiga

Bilo mi je kakih dvanajst let, malo več ali manj, ko sem spisal svojo prvo knjigo. Naj je bila kakršna koli, nihče več je ne bo videl ne bral. Izšla je bila namreč v enem samem izvodu in še ta se je že zdavnaj izgubil.

Ne da bi se hvalil, po resnici povem, da sem v mladosti rad in veliko bral. Najrajši zgodbe. Teh pa takrat ni bilo na pretek, dosti manj kot danes, in vse so se mi zdele prekratke. Požiral sem črke z očmi, najrajši bi bil v hipu vedel celo zgodbo od začetka do konca. Posebno če je bila napeta in grozljiva, da so se mi ježili lasje na glavi.

Vse, kar sem bral, pa sem v mislih tudi naslikal. Tako so nastajale v moji domišljiji najčudovitejše podobe. Noben razbojnik ni bil tako strašen, kot sem si ga jaz zamislil, noben zamorec tako črn, strahovi pa taki, da bi se jih prestrašil vsak junak, a Turki bi se še sami sebe bali.

Nekoč mi je prišlo na misel, da bi sam spisal knjigo.

Od matere sem si izprosil veliko polo belega papirja, v kakršnega smo tiste čase zavijali sladkor. Polo sem upognil čez polovico, še enkrat in še enkrat ... Tolikokrat, da je nastala knjižica. Z debelejšo nitjo sem jo sešil na hrbtu in s škarjami obstrigel robove.

Hotel sem napisati zgodbo o razbojniku, ki ga je pred davnimi leti lovil ded, ko je bil vojak na Laškem. Tisto zgodbo sem že stokrat slišal. Mislil sem, da jo vem od začetka do konca. Ko pa sem jo hotel zmazati na papir, se mi je nagajivo izmikala.

Ne spominjam se več, kako sem napisal zgodbo. Vem samo, da je bila napisana. Zgodbo sem tudi ilustriral. Te podobe se mi še nekoliko svetlikajo v spominu: Vegasta kočja sredi gozda ... Razbojnik z velikim klobukom in črno bradico, vklenjenimi rokami in nogami ...

Knjiga je »izšla«. Bil sem ponosen nanjo. A nisem je nikomur pokazal, občudoval sem jo le na skrivaj. Bal sem se, da bi zbudila več norčevanja kot pohvale. Nekoč me je zasačila teta in mi iztrgala knjižico iz rok. In kar je bilo najhujše, je zgodbo brala na glas. Poleg tega se je vedno znova zasmejala, kakor da sem napisal kdo ve kaj smešnega.

2

Med obedom me je hudomušno pogledovala.

»Zakaj se pa držiš ko huda ura?« me je vprašal oče.

»Nič takega,« je dejala teta. »O tistem razbojniku je napisal ... Pa deda je narisal s takim nosom, da niti kos nima takega kljuna ...«

Teta se je hahljala, ostali so se muzali. Od sramu nisem vedel, kam naj pogledam. Kljub temu sem bržkone že takrat sklenil, da ta prva zgodba ne bo zadnja. In tako je tudi bilo.

SLOVAR:

vegasta kočica – neravna kočica, ki ne stoji trdno

obed – kosilo

muzati se – prikrito se smejati

(Vir: prirejeno po: France Bevk, Moja prva knjiga. Drevo iz zemlje raste. Berilo za 4. razred osnovne šole. Ljubljana: Državna založba Slovenije 1977.)

I. DEL**Preberi besedilo 1 in reši naloge.**

1. Kaj je prebrano besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pripoved.
- B Novica.
- C Razlaga.
- D Reklama.

(1 točka)

2. Odgovori na vprašanja.

a) Kaj je potres?

b) Kako se prekrivajo Zemljine plošče?

c) Kaj povzroča najmočnejše potrese?

(3 točke)

1

3. Ali so spodnje trditve glede na prebrano besedilo pravilne? Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI.

Kadar dve plošči trčita, se kamnine premaknejo.	DRŽI	NE DRŽI
Kamnine se lahko premikajo le v navpični smeri.	DRŽI	NE DRŽI
Kamnine so nekoliko raztegljive.	DRŽI	NE DRŽI
Kamnine se prelomijo na najšibkejši točki.	DRŽI	NE DRŽI

(4 točke)

4. Dopolni poved iz besedila.

Mesto na površju _____, ki leži natančno nad žariščem, imenujemo _____.

(2 točki)

5. Napiši, koliko časa navadno traja najmočnejši sunek, ki ga je čutiti v epicentru.

(1 točka)

6. Napiši, s čim določamo moč potresnih sunkov.

(1 točka)

7. Obkroži črko pred dvema posledicama potresa, ki ogrožata zdravje ljudi.

- A Velika materialna škoda.
- B Težave z oskrbo s pitno vodo.
- C Razpoke na hišah in pločnikih.
- D Nalezljive bolezni.
- E Tresenje tal.

(2 točki)

8. Potresov ne moremo preprečiti, lahko le zmanjšamo njihove učinke. Napiši en primer, kako lahko zmanjšamo učinke potresov.

(1 točka)

1

9. Preberi poved in reši nalogo.

Že v obdobju pred potresom se na zidovih stavb in pločnikih pokažejo razpoke.

a) Iz povedi izpiši veznik.

b) Iz povedi izpiši samostalnik srednjega spola.

c) Iz povedi izpiši enega od predlogov.

(3 točke)

10. a) Iz povedi izpiši tisti del, ki izraža posledico.

Zaprli so del avtoceste, zato so nastale dolge kolone vozil.

b) Iz povedi izpiši tisti del, ki izraža vzrok.

Ker se je prepozno odpravil od doma, je zamudil k pouku.

(2 točki)

11. Poved spremeni v odvisni govor in jo napiši.

Sošolec me je prosil: »Pomagaj mi pri nalogi.«

(2 točki)

12. Samostalnike zamenjaj z osebnim zaimkom in dopolni povedi.

a) Pogovarjal se je s sošolko.

Pogovarjal se je _____.

b) Tadej, Dare in Ivana se vozijo skupaj.

_____ se vozijo skupaj.

(2 točki)

13. Glagol v oklepaju postavi v ustrezno nikalno obliko in dopolni povedi.

a) Danes trener (biti) _____ zadovoljen z igro svoje ekipe.

b) Jana (kupiti) _____ čevljev.

(2 točki)

II. DEL**Preberi besedilo 2 in reši naloge.**

1. a) Napiši, katera založba je izdala berilo, v katerem je bilo objavljeno prebrano besedilo.

- b) Napiši, katerega leta je bilo izdano berilo, v katerem je bilo objavljeno prebrano besedilo.

(2 točki)

2. Napiši, kdo je glavna književna oseba.

(1 točka)

3. Kaj se je dogajalo glavnemu junaku, če je bral napete in grozljive zgodbe? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Ponoči dolgo ni mogel zaspati.
- B Tresel se je od strahu.
- C Ježili so se mu lasje na glavi.
- D Prenehal je brati take zgodbe.

(1 točka)

2

4. Napiši, o kom je glavni junak želel napisati zgodbo.

(1 točka)

5. Kaj je glavni junak uporabil za izdelavo svoje prve knjige? Iz besedila izpiši tri pripomočke / vrste materiala.

(3 točke)

6. a) Iz besedila izpiši poved, ki opisuje, kakšnega razbojnika je glavni junak narisal v svoji knjigi.

b) Iz besedila izpiši poved, ki opisuje, kakšnega deda je glavni junak narisal v svoji knjigi.

(2 točki)

7. Ali so spodnje trditve glede na prebrano besedilo pravilne? Če je trditev pravilna, obkroži DRŽI, če ni pravilna, obkroži NE DRŽI.

Teti se je zdela zgodba grozljiva.	DRŽI	NE DRŽI
Teti se je ilustracija deda zdela smešna.	DRŽI	NE DRŽI
Odrasli so se glasno smejali tetini pripombi.	DRŽI	NE DRŽI
Avtor besedila je sklenil, da bo postal pisatelj.	DRŽI	NE DRŽI

(4 točke)

8. Kako si sledijo dogodki v besedilu? Pravilno zaporedje dogodkov označi s številkami od 1 do 4.

_____ Sklenil sem, da to ne bo zadnja knjiga.

_____ Hotel sem napisati knjigo.

_____ Od matere sem si izprosil veliko polo belega papirja.

_____ Zgodbo sem tudi ilustriral.

(2 točki)

9. Napiši, kaj je želel glavni junak povedati s stavkom »Požiral sem črke z očmi ...«.

(1 točka)

